

A Friedmann Család

Ez a családom. Elöl középen ül édesapám, Friedmann Ferenc és az anyukám, Pollák Aranka. Anyuka mellett balra Bözsi, apuka mellett jobbra én ülök. Mögöttem áll a Krausz Gyula, Piri nővérem férje, mellette Pirike, mellette a harmadik testvérem, Rózsi és a férje, Schwarz Sándor. A kép 1935-ben készült Egerben.

Minden testvérem elvégezte a négy polgárit [lásd: polgári iskola]. A legidősebb nővérem, Piri még két kereskedelmit is végzett [lásd: kereskedelmi iskolák]. Kereskedelmi felsőbb iskola volt, apácák tanítottak. És az nagyon drága dolog volt. Ha valaki akart irodába menni, akkor mint a nővérem is, két kereskedelmit járt, és mehetett alkalmazottnak. Egerben volt egy autókereskedő -- egyetlenegy akkor még, autó is alig volt, gyalog jártunk, ez egy kisváros, két perc alatt elértünk az egyik végétől a másikig --, szóval ennél az autókereskedőnél dolgozott a Piri a házassága előtt.

A nagyobb testvéreknél inkább még volt pénz, és aztán mikor már hozzám ért, már elfogyott. Varrni, az volt az egyetlen majdnem, ahova biztosan mehettünk. Úgyhogy [úgy határoztak, hogy] a lányok menjenek varrni. Abban az időben nemigen lehetett mást tanulni, pláne zsidóknak. A Bözsi ismerős családnál dolgozott, a szakmunkásképzés ismeretség alapján ment. Nagyon jó volt ez, hogy nem akárkihez mentünk, apukát is ismerték, szerették. Szóval ezek jó idők voltak. A nővéreim mind tudtak varrni, kivéve a Pirit, aki irodában dolgozott. Még egy gombot se tudott fölvarrni, csak ő kínlódott mindennel, ami varrás volt. Bözsi varrt eladásra, a Rózsi meg otthon volt, segített anyukának, amikor elvégezte a polgárit. Gyönyörű kis gyerekruhákat varrt, hogy honnan tudta, nem tudom, csak úgy ráragadt. Soha nem tanulta.

Amikor befejeztem a polgárit, valakihez beadtak, az apukának ismerőse volt, az is egy szabó volt, de rossz volt náluk. Az egy nem magyar származású zsidó szabó volt. Női szabó. Nagyon rövid ideig voltam ott, mert otthon csináltam az arénát, hogy énekelem ottan nem jó. De azért megtanultam varrni, miután nekünk a kezünkben benne volt a varrás, miután apuka szabó volt.

Ugyanabban az utcában laktak a Greinerék, a férjemék, mint mi. És odamentem varrni, a Greiner Dórához. Hárman-négyen dolgoztak a műhelyben. A Dóra volt a főnök. Nagyon szigorú volt, mindig a fejemre olvasott dolgokat, mikor még nem volt a sógornőm, és mikor már elvett az öccse, mindig mondtam neki: te olyan utálatos főnök voltál, hogy az borzalmas. Egy-két évig inas voltam, addig nem kaptam pénzt, de örültünk, hogy elhelyeztek oda. Aztán fölszabadultam, és annak megfelelően fizettek. De ott nem volt munkaidő. Meg volt határozva, hogy hányra kellett járni, de most már nem tudom pontosan. Gondolom, hét vagy nyolc óra felé. És addig ott kellett lenni, amíg be nem fejeztük az elhímzést meg a mit tudom én, mit. Ameddig Egerben voltak [a Greiner lányok], ott dolgoztam.